

КРИЗОВІ ЯВИЩА У МИРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Наступ нової світової рецесії вже практично ніхто не заперечує. Кризові осередки спостерігаються у США, Європі, Китаї. Звідки саме чекати на лихо, ніхто навіть не береться передбачити. Адже занурити весь світ у нову економічну кризу може проста випадковість.

Зниження цін на нафту у світі пояснюється побоюваннями інвесторів, що світова рецесія стає дедалі ближчою. Так ціни на нафту впали знову більш ніж на 2%.

Настання світової рецесії практично вже ніхто не заперечує – ані МВФ, ані СОТ, ані ООН, ані ФРС, ані ЄЦБ та інші. Вогнищ виникнення світової рецесії досить багато, важко виділити найбільш проблемні місця. Для США та Європи характерна проблема високої інфляції, відповідно, вжиття заходів щодо її стримування напевно на деякий час спровокує рецесію. У Китаю існує досить висока заборгованість, причому частина її є непрозорою через використання тіньової банківської системи.

Крім того, великі світові економіки зазнають бюджетних труднощів, тому підвищують митні бар'єри для захисту своїх ринків. Ймовірність рецесії у США досить велика. На її наближення вказує і висока інфляція, початок циклу підвищення ставок з боку ФРС, і негативні тенденції на ринку нерухомості. Ціни на ринку нерухомості поки що не падають, але сильно знижуються обсяги дозволів на будівництво. Багато непрямих ознак говорить про те, що США чекає серйозна криза на ринку нерухомості, а з урахуванням того, що у багатьох домогосподарств нерухомість – один із найбільших активів, будь-яке помітне падіння цін негативно вплине на них.

Хоча основна ознака рецесії в США поки що – це падіння ВВП. Це найсильніший, але поки що єдиний доказ наявності економічного спаду. Єдине, тому що споживчий попит на товари та послуги не знижується, незважаючи на зростання цін, а безробіття не зростає. Такого незвичайного поєднання кризових та антикризових факторів не було дуже давно.

Ще одна можлива точка вибуху – це Китай. У Китаї вже близько десяти років плавно знижуються темпи економічного зростання. Це явно свідчить про те, що основні фактори, що дозволили китайській економіці сильно зрости, поступово вичерпуються. У Китаї зростає вартість робочої сили, Китай стикається з певними митними бар'єрами. Також спостерігається накопичення поганих боргів. Боргова проблема ускладнюється тим, що в Китаї досить розвинена тіньова банківська система, яка є дуже непрозорою. Швидше за все, повної картини про боргову проблему Китаю не знає навіть сам китайський уряд,

Побоювання спричиняє і високий рівень закредитованості гравців нерухомості. Проте аналіз китайської економіки утруднений через те, що те, що ми бачимо у статистиці, найчастіше відображає бажання, а не реальність.

У Європі головна проблема – це енергетична криза, яка сильно розганяє інфляцію, і зростає вартість комунальних послуг. Так, інфляція в євронзоні збільшилася майже до 9%, а у Великій Британії вона вже перевищує 10%. Європа за багато років звикла жити в умовах низької інфляції, тому те зростання інфляції, яке зараз спостерігається, є для європейців дуже болючим. Один і той самий рівень інфляції відчувається дуже по-різному виходячи з того, до чого споживачі звикли.

При цьому вжити жорстких заходів для боротьби з інфляцією та кризою європейцям складно, тому що у багатьох європейських країнах при владі знаходяться коаліційні уряди, тобто сформовані з представників протилежних політичних поглядів. Європейський центральний банк лише у липні 2023 року з великим запізненням почав підвищувати відсоткові ставки. Якщо Європа повільно боротиметься з інфляцією, то рецесія може її торкнутися з найбільшою ймовірністю. У свою чергу, енергетична криза та зростання цін на продовольство можуть бути спусковими гачками рецесії в євронзоні. Світова економіка досить глобальна, тому де конкретно почнеться рецесія - вже не так важливо.

Число кризових проявів зростає по всьому світу – інфляція, падіння споживчого попиту, різке скорочення так званого середнього класу, який переходить у розряд бідних, збільшення цін на сировину, енергоносії, продукцію АПК, падіння доходів населення тощо. Криза проявляється скрізь: від перспектив банкрутства девелоперів у Китаї до краху фінансового ринку США. Просто в якийсь момент політики, фінансисти та економісти по всьому світу скажуть: «почалася нова криза». І все. Це буде визнанням факту початку гострої фази рецесії, яка може продовжитись десятиліття, оскільки аналогів в історії людство не має. І як з неї вийти – сучасна економічна наука не знає.